

GALA ABSOLVENȚILOR, BUCUREȘTI

Andreea DUMITRU

În căutarea unui dram de nebunie

În anul 2008, **UNATC** se poate lăuda că a pregătit un număr record – peste 200 (!) – de actori, regizori, scenografi, coreografi, teatrologi să dea piept cu o piață infinit mai modestă decât ne-am putea imagina. Dacă ne-am referi doar la piața în expansiune a televiziunii, am observa că, la urma urmei, telenovelele recrutează mai degrabă amatori și vedete fără studii de specialitate decât profesioniști și, în plus, alimentează iluziile unor puști maturizați pe platourile de filmare de la Buftea sau de aiurea, care-și spun că se poate, că nu e mare scofală să mai cizelezi pe ici pe colo și să „ieși” actor cu diplomă; s-a văzut asta în rândurile celor două promoții – două, ați auzit bine, căci mult huilul sistem Bologna și-a arătat, în fine, roadele, producând prima serie de licențiați –, promoții garnisite și cu nume lansate prin seriale TV.

Confrunțați cu o **Gală a absolvenților** atât de aglomerată (deși mult mai puțin vizibilă decât în alți ani, din pricina atomizării evenimentului prin cele câteva săli de spectacol bucureștene dispuse să-și ofere prețioasele spații pentru repetiții și reprezentații; și credeți-mă, nu e deloc ușor să ajungi, într-un trafic afectat de caniculă, la vechiul sediu din Bucureștii Noi al Teatrului Masca, darămite să mai și repeți acolo; cei „surghiuniți” astfel au avut parte de un public format exclusiv din propriii lor colegi, și nici aceia toți), *staff*-ul a decis să împartă răspunderea de a desemna vârfurile între mai multe microjurii specializate. În calitate de critic, am avut astfel bucuria să mă întâlnesc în juriul rezervat promoției de regizori pe stil vechi (patru ani de studiu), cu redutabila regizoare și formatoare de actori Sanda Manu, și cu un tânăr coleg, Ionuț Sociu, în prezent masterand UNATC.

Sarcina noastră a fost aceea de a urmări producțiile foștilor studenți ai cuplului format din prof. univ. dr. Alexa Visarion și conf. univ. dr. Ion Mircioagă. După șapte spectacole și aproape două săptămâni, ne-am reîntâlnit pentru o „analiză finală” temeinică și pasionantă, cu argumente cântărite de mai multe ori pentru a fi siguri că ne putem anunța preferații „cu inima împăcată” (Sanda Manu). Pe lângă Premiul de regie care i-a revenit lui **Alexandru Lustig** pentru *Furtuna* de Shakespeare, juriul nostru a mai acordat (conform regulamentului Galei) un Premiu pentru interpretare feminină într-un examen de regie anul IV **Ioanei Anastasia Anton** (*Miranda* din *Furtuna*) și un Premiu de interpretare masculină lui **Dan Rădulescu** (*Ariel* din aceeași *Furtuna* și *Melchior* din *Deșteptarea primăverii* de Wedekind, regia Eugen Gyemant).

Mărturisesc că, spre deosebire de alți ani (în care fie am făcut parte din juriul Galei, fie i-am urmărit producțiile din pură curiozitate), am pronunțat mult mai des cuvântul „dezamăgire”, fără să știu prea bine spre cine să-l îndrept, de fapt. Spre absolvenți, spre profesori, spre școala de regie și actorie din UNATC? Nu mai jur

de ceva timp pe premianți (destui dintre cei pe mâna cărora aş fi mers orbeşte s-au rătăcit, după debuturi răsunătoare, în showuri şi alte întreprinderi artistice fără miză, şi-au recalibrat talentul la alte exigenţe ori, pur şi simplu, unii au renunţat la profesie, în timp ce alții, cine ştie, picotesc înăcriți, agățați pe viață în schema vreunui teatru), dar de data asta îmi este absolut imposibil să fac predicții încurajatoare. Sper ca șansa și bruma de talent încă bine camuflată a fiecăruia dintre absolvenții de acum să mă contrazică la un moment dat. Deocamdată, ce am văzut pe scenele Galei m-a întristat. Și m-a descumpănit. Întâi de toate, prin polarizarea bizară a opțiunilor tinerilor regizori: fie texte solide, verificate (*Crimă și pedeapsă* după Dostoievski, pe lângă amintitele *Furtuna* și *Deșteptarea primăverii*), fie dramatizări (precumpănitoare, statistic vorbind) după tot soiul de romane, scenarii, *movie*-uri celebre, chiar dacă, e drept, cu universuri adecvate vârstei (fragede) a regizorilor. În pofida ambelor curente, a existat și un spectacol „inspirat din universul lui Gellu Naum” (din păcate, ratat – de la scenariul care se încăpățâna să citească poemele ca pe niște bucăți de dialog arbitrar, absurd și atât, până la decorul urât, incomod și interpretarea bășcălioasă).

Chestiunea (fundamentală, după părerea mea pentru un tânăr artist): „ce fel de texte vreau să pun în scenă?” – ar putea fi interpretată ca o probă de curaj din partea absolvenților și de încredere necondiționată, salutară din partea profesorilor. Totuși, ținând cont de lipsa de vlagă a rezultatelor, a părut mai mult un indiciu al debusolării și al lipsei de viziune pedagogică. Îi dau dreptate Sandei Manu: nimic nu e mai greu decât să „predai” regie. Totuși, nu poate fi chiar atât de greu pentru un profesor să-și dorească a deveni acompaniatorul mai tinerilor săi colegi, dezvăluindu-le dacă nu imposibile secrete, măcar *abc*-ul negativ al acestei profesii teribile. Căci, în chip flagrant chiar și pentru un nespecialist, erau în spectacolele văzute de mine erori și confuzii care ar fi putut fi reparate ușor, în urma unui simplu dialog la clasă (în montarea lui Gyemant, de exemplu, scenografia plasa acțiunea prin anii '50, iar asta n-ar fi fost rău deloc – anii '50 sunt o epocă bună pentru a vorbi despre tabuuri sexuale și ravagiile cuplului inocență/ignoranță –, dar ce te faci când la final afli că bietul Moritz s-a sinucis în 1992!?).

E limpede, promoția 2008 despre care vorbesc nu e o nouă generație (nici măcar după modelul *dramAcum* ori *tanga project*), deși există și în interiorul ei unele afinități elective: Alexandru Lustig și Iris Spiridon au lucrat deja împreună). Din păcate, nu e nicio colecție de talente fluorescente. E mai degrabă o sumă de virtualități crude, de intenții inhibitate, de sumară fantezie, de inexplicabilă prudență, fără niciun dram de nebunie, de risc. Între textele alese și tratarea lor, lipsită de anvergură, dezechilibrul era evident. În lucrul cu actorul (mai bine, zis cu o promoție de actori neglijată, s-ar zice, de profesorii lor, cu rare chipuri și voci memorabile), nesiguranța era și ea omniprezentă.

Ca să nu fiu însă prea prăpăstioasă, voi spune totuși că am văzut în aproape toate spectacolele urma unui efort real, a unei griji obsesive pentru acuratețea poveștii, ca și pentru imaginea de ansamblu. Am mai detectat, de asemenea, premise bune, momente reușite, detalii inspirate, și, pentru a lăsa ușa întredeschisă, voi încheia cu o reconstituire succintă a montărilor, în ordinea vizionării lor:

1. **Furtuna** în Studioul Teatrului de Comedie i-a adus lui Alexandru Lustig Premiul de regie (acordat pentru claritatea expunerii conceptului de bază, ca și pentru coerența demersului său; în plus, amănunt revelator, din această distribuție au fost

Thomas CIOCȘIRESCU și Ioana Anastasia ANTON în *Furtuna* de Shakespeare

selectați și câștigătorii premiilor de interpretare: o Miranda diafană, o apariție care continuă să te obsedeze mult timp, deși pare că nu face mai nimic, și un Ariel foarte mobil, în priză continuă, incomodat de un costum greoi, inutil). Lustig vede personajele lui Shakespeare într-un salon de spital modern (albul și verdele predomină), sugerat cu puține obiecte: tărgi, paturi și paravane pe roțile. Chiar dacă, după părerea mea, e o idee care mai mult limitează decât îmbogățește sensurile piesei, regizorul ar fi putut scruta mult mai profund și imaginativ tensiunea dintre rațiune și nebunie, exclusiv cu puținele elemente pe care și le-a așezat la îndemână (mi-au dispăcut, în schimb, soluțiile lui „la prima mână”: injecții de calmare, pastile somnifere, împărțite cu generozitate de „medicul-șef” Prospero). Așa cum a expus-o Lustig pe scenă, ideea clinicii a părut o simplă găselniță, *faute de mieux*.

2. **Virgin S** (după insinuantul roman de debut al lui Jeffrey Eugenides, autorul lui *Middlesex*) e, în regia Alinei Csurok, o adaptare onestă din punct de vedere dramaturgic, ce reconstituie corect (sonor și vizual) atmosfera de banalitate provincială din America anilor '60, cu o anume gingășie incapabilă să genereze tensiunea sexuală, predispoziția spre morbid specifică vârstei radiografiate, dar și extrem de derutantă din pricina unei distribuții numeroase, parcă demotivate, în care până și interpretele surorilor sinucigașe Lisbon par să facă figurație. Singurii care mi-au reținut atenția aici au fost „părinții” ușor ridicoli și depășiți de evenimente, jucați de Ana Covalciuc și Dănuț Avram.

3. Din **Crimă și pedeapsă**, Andrei Narcis Grosu reține pentru spectacolul prezentat în Sala Studio a Teatrului „Nottara” marile înfruntări ale romanului, care

îi au ca protagoniști pe *Raskolnikov* (Adrian Nicolae, un june-prim al promoției sale, aici jucând monocord tensiunea implozivă a personajului), *Sonia* (Nicoleta Hâncu, electrizantă, dar la fel de excesivă), *Porfiri* (Alexandru Pavel, riguros, tăios, mult mai vizibil decât în *Prospero*), *Marmeladov* (Gabriel Costin, expediind confesiunea acestui *jouisseur* al decăderii, prin care regizorul își deschide versiunea scenică). Există și un povestitor (Alin State) și o încercare de distanțare prin combinarea pasajelor dramatizate și a celor narate. Spectacolul are o atmosferă apăsătoare și pentru că se desfășoară în jurul unei mese foarte lungi, negre, la care se pot așeza și doritorii din public, încasând din plin replicile incandescente. Locurile ocupate de personaje încearcă să precizeze, simplificând, punctele cardinale pe harta acestei drame încâlcite care-l făcea pe Nabokov să formuleze un paradox ce explică, poate, și capcanele în care cad numeroasele dramatizări ale romanului: „Dostoievski este mai mult dramaturg decât romancier”, dar autorul unor „piese de teatru prea lungi, difuze și prost echilibrate”.

4. La antipod s-a situat Alexandra Radu, care a căutat simplitatea cu orice preț, montând pe scena intimistă de la ACT o comedioară sentimentală, ***Frankie și Johnnie*** de Terrence McNally, din nefericire pentru ea, în trena celebrisimului film din 1991, cu Al Pacino și Michelle Pfeiffer. Siropos peste măsură, cu jocul dezlănțat și lipsit de farmec al Andreei Bârsan, cu o scenografie insipidă, spectacolul nu trăda vârsta regizoarei și nu întâlnea preferințele generației ei (cu atât mai puțin pe cele ale publicului obișnuit cu stilul impus de Teatrul ACT).

5. Despre modul deconcertant în care Ioana Petre și-a căutat inspirația în *pohemele* lui Gellu Naum am amintit deja. Cine știe, poate că punerea în pagină a unui text dramatic ar fi fost preferabilă acestor riscante ***Picături de mentă roșie*** care le-au dat mult de furcă actorilor (că nu le este la îndemână să vorbească în versuri s-a văzut chiar și în *Furtuna!*)

6. Pentru ***Deșteptarea primăverii***, Eugen Gyemant a adus în distribuție două actrițe desprinse parcă din universul lui Wedekind (Rodica Negrea și Manuela Ciucur în rolurile mamelor) și a realizat singur un decor promițător (o sală de clasă cu calculatoare vechi pe pupitre, o pădure, o mașină), dar în mare parte, nefolosit. Pentru cei care văzuseră nu cu mult timp în urmă spectacolul brăilean al lui Victor Ioan Frunză, cel de la Teatrul Mic părea de-a dreptul devitalizat și incert (multe gesturi ale personajelor le rămăneau chiar și celor ce cunoșteau piesa un adevărat mister), la impresia supărătoare contribuind și energia prost distribuită a unor actori interesanți (Ilinca Manolache – prea puternică în *Wendla*, Andrei Runcanu – prea șters în *Moritz*).

7. În fine, ***Jurnalul secret al Laurei Palmer***, brodând pe marginea unei teme din serialul-cult al lui Lynch, *Twin Peaks*, a fost poate spectacolul cel mai anticipat al acestei promoții. Împrumutând nu doar actori (Mihai Smărăndache, Nicoleta Lefter), soluții sonore și vizuale, ci inclusiv stângăciile montărilor de început ale lui Radu Afrim (cea mai evidentă – lipsa articulațiilor dintre secvențe), Iris Spiridon a lucrat cu un material dramatic slab inervat, cu relații formale și dialoguri puerile, cu o actorie schematică (apropiată mai mult de ideea de poză), dar mai ales cu o lipsă de atitudine, de suflu (fie și patos) care pare să fi caracterizat mai mult decât orice altceva producțiile acestei promoții de regizori.